

Toimintakertomus 2016

Kannen kuvat:

Ravintola Lozzi, Jyväskylän normaalikoulu, Cygnaeus-lukio

Sisältö:

Seija Mannila, Riitta Pitkänen, Jouni Sojakka

Taitto ja kuvat:

Martti Minkkinen

SISÄLTÖ

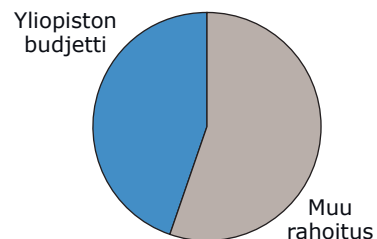
- 4 Toiminnan rahoitus
- 5 Toimintalukuja
- 6 Johtaja ja johtokunta
- 7 Tutkimuksen painoalueet ja tutkimustiimit
- 8 Järjestettyjä seminaareja ja tapahtumia
- 13 Tunnustuksia ja nimityksiä
- 14 Tutkimuslaitoksen uusia julkaisuja

TOIMINNAN RAHOITUS 2016

KOKONAISBUDJETTI 6,0 MILJ. EUROA

Yliopiston budjetti	2 711 900 €
Ulkopuolinen rahoitus	3 364 000 €

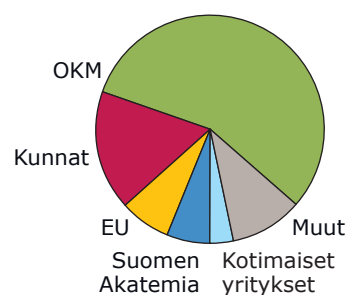
RAHOITUSLÄHTEET

Ulkopuolinen rahoitus:

Opetus- ja kulttuuriministeriö	1 883 600 €
Kunnat	572 100 €
Euroopan komissio	240 500 €
Suomen Akatemia	208 500 €
Kotimaiset yritykset	110 000 €
Muut	349 300 €

ULKOPUOLINEN RAHOITUS

TOIMINTALUKUJA

	2016	2015
1. Laitoksen kirjat ja sarjajulkaisut	7	7
2. Tutkijoiden julkaisut muualla	8	13
3. Julkaistut artikkelit		
• kansainväliset tieteelliset artikkelit	31	27
• kotimaiset tieteelliset artikkelit	7	13
• muut artikkelit	20	19
4. Pidetyt esitelmät		
• kansainvälisissä tieteellisissä kokouksissa	39	77
• kotimaisissa tilaisuuksissa	109	86
5. Asiantuntijatehtävät (jäsenyydet, lausunnot, ohjaukset jne.)	212	201

JOHTAJA JA JOHTOKUNTA

JOHTAJA

Professori **Jouni Välijärvi**

JOHTOKUNTA 2016

- PUHEENJOHTAJA

Vararehtori, professori **Helena Rasku-Puttonen**, Jyväskylän yliopisto

- JÄSENET (varajäsenet)

Opetusneuvos **Armi Mikkola**, Opetus- ja kulttuuriministeriö
(Ylijohtaja Petri Pohjonen, Opetushallitus, 29.2.2016 asti)
(Opetusneuvos Kari Nyyssölä, Opetushallitus, 1.3.2016 alkaen)

Opettajankoulutuslaitoksen johtaja **Tiina Silander**, Jyväskylän yliopisto
(Dekaani Marja-Leena Laakso, Jyväskylän yliopisto)

Professori **Timo Ahonen**, Jyväskylän yliopisto
(Professori Jari-Erik Nurmi, Jyväskylän yliopisto)

Rehtori **Ari Pokka**, Schildtin lukion Viitaniemen toimipiste
(Rehtori Seija Nykänen, Vaajakosken yhtenäiskoulu)

Erikoistutkija **Matti Taajamo**, Koulutuksen tutkimuslaitos
(Yliopistotutkija David Hoffman, Koulutuksen tutkimuslaitos)

Suunnittelija **Jaana Kettunen**, Koulutuksen tutkimuslaitos
(Suunnittelija Eija Puhakka, Koulutuksen tutkimuslaitos)

Johtokunnan esittelijä: johtaja **Jouni Välijärvi**

Johtokunnan sihteeri: sihteeri **Susanna Routti**

TUTKIMUKSEN PAINOALUEET JA TUTKIMUSTIIMIT

PAINOALUEET

Oppiminen, opettajuus ja oppimisympäristöt

Johtajat: professori Päivi Häkkinen ja professori Päivi Tynjälä

Koulutus ja työelämä

Johtajat: Raimo Vuorinen 31.3.2016 saakka,
professori Hannu Heikkinen 1.4.2016 alkaen

Koulutusjärjestelmät ja yhteiskunta

Johtajat: Kari Nissinen 31.3.2016 saakka, apulaisprofessori Juhani Rautopuro 1.4.2016 alkaen ja professori Jussi Välimaa (sijaisena Terhi Nokkala 7.2.–31.7.2016, Jani Ursin 1.8.2016–7.2.2017)

TUTKIMUSTIIMIT

- Elinikäinen ohjaus
- Kansalais- ja demokratiakasvatus
- Korkeakoulututkimus
- Koulutuksen arviointi (sis. PISA, PIRLS, TIMSS, ICCS, ICILS, PIAAC, TALIS)
- Koulutuksen talous
- Maahanmuutto, liikkuvuus ja kansainvälistyminen
- Opettajana kehittyminen
- Opetus, opiskelu ja oppiminen yliopistossa
- Oppiminen ja teknologia
- Työ, oppiminen ja koulutus
- Viisaus ja oppiminen
- Vuorovaikutus ja dialogi oppimisyhteisöissä

Lisäksi laitoksella toimi Julkaisu- ja viestintätiimi.

JÄRJESTETTYJÄ SEMINAAREJA JA TAPAHTUMIA

Korkeakouludiplomi-kokeilun päätösseminaari 25.1.2016

Tutkimuslaitos vastasi vuosina 2014–2015 Jyväskylän ammattikorkeakoulussa järjestetyn korkeakouludiplomi-kokeilun tutkimusosuudesta. Hankkeessa tutkijoina olivat erikoistutkija Helena Aittola, tutkija Kati Laine ja päätösseminaarissa tuloksia esitellyt professori Jussi Välimaa. Tapahtuma oli avoin kaikille korkeakoulujen rakenteiden ja uusien toimintamallien, avoimen korkeakoulun ja työelämälähtöisen koulutuksen kehittämisestä ja uudistamisesta kiinnostuneille. Paikalla oli noin 50 osanottajaa.

Educa-messut 29.–30.1.2016

Tutkimuslaitos osallistui näkyvästi Educa-tapahtumaan, jonka teemana oli Opettaja 2.0. – Päivitetty versio. Erikoistutkija Matti Taajamo esitelmöi Helsingin messukeskuksessa Talis- ja PAL-tutkimusten pohjalta aiheesta ”Millaista on opettajan arki kouluissa”. Kuulijoita oli muutama kymmenen. Laitos oli myös esillä omalla osastollaan, jolla esiteltiin laitoksen toimintaa ja uusia julkaisuja. Lisäksi Osaava Verme ja Peda.net sekä Talis-hanke esittelivät toimintaansa omilla osastoillaan. Educassa oli kävijöitä yhteensä noin 14 000, pääosa opettajia.

Ruusupuisto tutkii ja keskustelee -tilaisuudet

9.2., 9.3., 10.5. ja 15.11.2016

Kevään keskustelutilaisuuksien teemoina yliopiston Ruusupuisto-rakennuksen aulaan olivat erityisesti maahanmuutto ja digitalisaation pedagogiset mahdollisuudet. Koulutuksen tutkimuslaitos oli järjestämässä kolmea tilaisuutta. 9.2. keskustelua herättelivät yliopistotutkija Raija Hämäläinen aiheenaan ”Kohti tasa-arvoista digitalisaatiota – näkökulmia osaamiseen, oppimiseen ja opettamiseen” sekä tohtorikoulutettava Katarzyna Kärkkäinen teemanaan ”Kotoutuminen oppimisen ja koulutuksen näkökulmista”. 9.3. suunnittelija Jaana Kettunen kertoi, millaisia taitoja sosiaalisessa mediassa tapahtuva ohjaus edellyttää ja yliopistotutkija Kari Nissinen maahanmuuttajanuorten motivaatiosta ja oppimistuloksista PISA2012 -tutkimuksessa. 10.5. suunnittelija Tero Pelkosen aiheena oli ”Peda.net – elinikäistä oppimista ja globaalia verkostoitumista”. Syksyllä tutkimuslaitos järjesti yhden keskustelutilaisuuden. 15.11. professori Roope Uusitalo kertoi koulutuksen rahoituksesta ja taloudesta. Kaikille avoimet tilaisuudet kokosivat kukin noin 50 osanottajaa. Lisäksi ne olivat videoina kaikkien katsottavissa.

Koulutuksen tutkimuslaitos tutuksi – Kansalaisopiston yleisötilaisuus 15.3.2016

Jyväskylän kansalaisopiston, Jyväskylä Seura ry:n ja Keski-Suomen museon järjestämien Kylä tutuksi -luentosarjan tilaisuudessa vierailtiin Koulutuksen tutkimuslaitoksessa. Kaikille avoimessa tapahtumassa tutustuttiin laitoksen tutkimustyöskentelyyn ja uuteen moderniin työympäristöön laitoksen johtajan, professori Jouni Välijärvi johdolla. Paikalla oli noin 30 osanottajaa.

Unresolved Global Dilemmas in Education: Emergent Contested Complexity -sessio 14.4.2016

Laitoksen miGroup-tutkimustiimi (Migration, Mobilities and Internationalization) osallistui Ruusupuistossa huhtikuussa järjestettyyn kasvatustieteelliseen kevätkollokvioon, jossa käsiteltiin erityisesti Jyväskylän yliopiston kasvatustieteellisen tutkimuksen oppimisympäristöjä koskevia teemoja. miGroupin neljä esitystä sisältäneessä sessiossa, jonka puheenjohtajana toimi David Hoffman, keskusteltiin erityisesti koulutuksen ja koulutusorganisaatioiden lisääntyvistä ja tunnistamattomista kiistanalaisuuksista ja niitä tarkastelevista uusista tutkimussuuntauksista ja tutkimuksellisista näkökulmista. Kollokvio sekä sessio olivat englanniksi, ja niihin osallistui noin 30 henkilöä.

Korkeakoulututkimuksen kesäkoulu 11.–12.8.2016

Kolmannen kesäkoulun teemana olivat metodit ja metodologiat korkeakoulutuksessa. Jyväskylässä järjestetty kesäkoulu tarjosi tohtoriopiskelijoille mahdollisuuden esitellä tutkimustaan ja saada siitä palautetta sekä tavata kokeneempia tutkijoita ja toisia tohtoriopiskelijoita. Tilaisuus keräsi yhteen parisenkymmentä eri tieteenalojen jatko-opiskelijaa. Kesäkoulusta vastasi tutkimuslaitos yhteistyössä Korkeakoulututkimuksen seura ry:n kanssa.

Työurat yliopistoissa -hankkeen loppuseminaari 11.8.2016

TSR-rahoitteisen hankkeen loppuseminaari pidettiin yliopiston Ruusupuisto-rakennuksessa. Challenges in Academic Careers -nimisessä tilaisuudessa hankkeen tuloksia esitteli tutkija Taru Siekkinen. Professori Teresa Carvalho Aveiron yliopistosta puhui akateemisen profession muutoksesta ja haasteista sekä dosentti Oili-Helena Ylijoki akateemisten identiteettien muutoksesta. Paikalla oli kuuntelemassa noin 40 jatko-opiskelijaa ja tutkijaa. TSR-hankkeen loppuraportti ”Muuttuvat akateemiset työurat” julkaistiin seminaarin jälkeen. (<https://ktl.jyu.fi/julkaisut/julkaisuluettelo/julkaisut/2016/KTL-F033.pdf>).

Summer school in Information and Communication Technology in Guidance and Counselling 15.–19.8.2016

Koulutuksen tutkimuslaitos järjesti yhdessä Jyväskylän yliopiston avoimen yliopiston kanssa maailman ensimmäisen kansainvälisen kesäkoulun informaatio- ja teknologiapohjaisten ratkaisujen käytöstä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden tuottamiseksi. Kesäkoululla haluttiin vastata kasvavaan tarpeeseen informaatio- ja teknologiapohjaisten ratkaisujen käyttämisessä tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluiden tuottamisessa. Jyväskylässä järjestetyssä kesäkoulussa oli mukana 30 osallistujaa 11 maasta.

Peda-forum -päivät 17.–18.8.2016

Vuosittaiset Peda-forum-päivät järjestettiin Jyväskylässä ja Koulutuksen tutkimuslaitos osallistui niiden järjestelyihin. Tilaisuuden yleisteemana oli Into ja himo – Hyvinvoiva kampus. Tilaisuudessa käsiteltiin muun muassa henkilöstön sekä opiskelijoiden jaksamista ja hyvinvointia, intoa ja himoa koulutuksessa sekä työssä, moninaistuvia oppimisympäristöjä ja digitalisaatiota sekä korkeakoulupedagogiikkaa ja pedagogista johtamista. Tilaisuudessa esiteltiin myös laitoksen toimintaa. Paikalla oli yli 400 yliopisto-opetuksen ja -oppimisen kehittämistä kiinnostunutta osanottajaa.

Ajattelun kehitys aikuisuudessa – Kohti moninäkökulmaisuutta -kirjan julkistamistilaisuus 14.9.2016

Erikoistutkija Eeva Kallion toimittama kirja on ensimmäisen suomenkielisen aikuisten ajattelun kehittymistä käsittelevän kirja Suomessa. Siksi tutkimuslaitos ja kirjan julkaissut Suomen kasvatustieteellinen seura halusivat järjestää sen ympärille kaikille avoimen julkistamistilaisuuden. Tilaisuudessa Keskisuomalaisen pääkirjoitustoimittaja Anita Kärki haastatteli kirjan toimittajaa ja kirjoittajista professori Päivi Tynjälää. Jyväskylän yliopiston Ruusupuisto-rakennuksessa järjestetyssä tilaisuudessa paikalla oli noin 50 kuulijaa.

Onnistumme yhdessä -seminaari 19.9.2016

Tutkimuslaitoksen koordinoima Osaava Verme -verkosto ja Keski-Suomen Osaava järjestävät yhteistoiminnallisen oppimisen seminaarin Jyväskylän yliopistolla. Esityksissä yhteistoiminnallista oppimista peilattiin muun muassa pedagogiikan historiaan, johtamiseen ja suomalaisen koulun visioon. Lisäksi seminaarissa esiteltiin laitoksen toimintaa. Kaikille avoimeen tilaisuuteen osallistui noin 400 opettajaa ja opetuksen kehittäjää kaikilta koulutusasteilta. Osaava Verme järjesti myös Elonkorjuutapahtuman työpajoineen 20.9.

Tutkijoiden yö 30.9.2016

Laitos osallistui Tutkijoiden yö -tapahtumaan järjestämällä osanottajille mahdollisuuden ratkoa maailman kuuluisimman osaamistutkimuksen PISAn tehtäviä. Lisäksi paikalla oli ”päivystävä dosentti”, erikoistutkija Eeva Kallio jakamassa tuoreen kirjansa pohjalta vinkkejä ajattelun kehittämiseen ja siihen miten tullaan viisaaksi. Samalla esiteltiin tutkimuslaitoksen toimintaa. Jyväskylän yliopiston Ruusupuistorakennuksessa vieraili tapahtuman aikana 200–300 tieteestä kiinnostunutta henkilöä.

Helsingin kirjamessut 28.10.2016

Tutkimuslaitos järjesti kirjamessujen Tiedetorille kaksi ohjelmanumeroa. Oppilasarviointia käsitelleessä paneelissa keskustelivat professori Hannu Simola Helsingin yliopistosta ja apulaisprofessori Juhani Rautopuro Koulutuksen tutkimuslaitokselta professori Mirja Tarnasen (Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos) johdolla. Paikalla oli noin 70 kuulijaa. Toisessa tutkimuslaitoksen järjestämässä tilaisuudessa erikoistutkija, dosentti Eeva Kallio ja tiedetoimittaja Riitta Koikkalainen keskustelivat teemasta ”hiipuuko ihmisen psykologinen kehitys nuoruusiän jälkeen”. Keskustelu pohjautui Kallion toimittamaan kirjaan Ajattelun kehitys aikuisuudessa – Kohti moninäkökulmaisuuutta. Tilaisuudessa oli noin 30 kuulijaa. Lisäksi PISA-työpajassa ratkottiin PISA-tutkimuksessa käytettyjä tehtäviä.

TIMSS-tutkimuksen julkistamistilaisuus 29.11.2016

Tutkimuslaitos julkisti lähes 50 maan TIMSS-tutkimuksen tulokset kaikille avoimessa tilaisuudessa Jyväskylässä. Tutkimus koski peruskoulun neljäsluokkalaisten luonnontieteiden ja matematiikan osaamista. Tilaisuudessa laitoksen TIMSS-tutkijat esittelivät tuloksia ja kävivät niistä keskustelua. TIMSS-hanketta koordinoi kansainvälinen IEA-järjestö ja Suomen osuudesta vastaa tutkimuslaitos yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Paikalla oli noin 70 tuloksista kiinnostunutta kuulijaa ja se oli seurattavissa myös netin kautta suorana ja tallenteena.

Lisäksi laitoksen toimintaa esiteltiin muun muassa seuraavissa tilaisuuksissa:

- Aikuiskasvatuksen tutkijatapaaminen 18.–19.2.2016.
- Kirjamessut, 12.3.2016 Jyväskylä, Paviljonki
- Sosiologipäivät 17.–18.3.2016 Jyväskylä, Agora
- HYOLin kevätpäivät 9.–10.4.2016, Jyväskylän yliopisto, Historica-rakennus
- Digitaaliset oppimisympäristöt -tapahtuma 20.4.2016 Jyväskylä, Agora
- Jyväskylän yliopiston Kirjakapina 15.–16.9.2016, Jyväskylän yliopiston kirjasto

TUNNUSTUKSIA JA NIMITYKSIÄ

David M. Hoffmanin ja Jussi Välimaan toimittaja kirja *Re-Becoming Universities? Higher Education Institutions in Networked Knowledge Societies* on saanut merkittävän tunnustuspalkinnon korkeatasoisesta tutkimuksesta kansainvälisen ja vertailevan koulutustutkimuksen alalla. Palkinnon myönsi yhdysvaltalainen ASHE (Association for the Study of Higher Education) -järjestö. Se tuli nyt ensimmäistä kertaa eurooppalaisten tutkijoiden toimittamalle kirjalle.

TUTKIMUSLAITOKSEN UUSIA JULKAISUJA

PISA 15 ENSITULOKSIA

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:41

Jouni Vettenranta, Jouni Välijärvi, Arto Ahonen, Jarkko Hautamäki, Jenna Hiltunen, Kaisa Leino, Suvi Lähteinen, Kari Nissinen, Virva Nissinen, Eija Puhakka, Juhani Rautopuro, Mari-Pauliina Vainikainen

LAPSUUDESTA EVÄÄT OPPIMISEEN

Neljännän luokan oppilaiden matematiikan ja luonnontieteiden osaaminen. Kansainvälinen TIMSS-tutkimus Suomessa.

Jouni Vettenranta, Jenna Hiltunen, Kari Nissinen, Eija Puhakka, Juhani Rautopuro

MUUTTUVAT AKATEEMISET URAT

Työurat yliopistossa -hankkeen loppuraportti

Taru Siekkinen, Terhi Nokkala, Jussi Välimaa, Elias Pekkola

NELIPORTAISEN TUTKIJANURAMALLIN ARVIOINTIHANKE

Loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:15.

Jussi Välimaa, Jari Stenvall, Taru Siekkinen, Elias Pekkola, Jussi Kivistö, Kari Kuoppala, Terhi Nokkala, Helena Aittola, Jani Ursin

SUUNTAVIIVOJA ELINIKÄISEN OHJAUKSEN TOIMINTAPOLITIIKALLE JA PALVELUJÄRJESTELYILLE: YHTEISET TAVOITTEET JA PERIAATTEET EU:N JÄSENMAILLE JA KOMISSIOLLE ELGPN Tools No. 6

Outi Ruusuvirta-Uuksulainen, Raimo Vuorinen, Jaana Kettunen

KOHTI ELINIKÄISEN OHJAUKSEN ALUEELLISEN KOORDINAATION KOKONAISKUVAA

Valtakunnallisen ohjausalan osaamiskeskuksen työpapereita 3

Sakari Saukkonen, Marjo Halmiala

TÄRKEINTÄ ON, ETTÄ KEHITTYY JA OPPII – TITTELI EI OLE NIIN TÄRKEÄ

Korkeakouludiplomi-koulutuskokeilun seuranta- ja arviointitutkimuksen loppuraportti

Helena Aittola, Kati Laine, Jussi Välimaa

Lisäksi Koulutuksen tutkimuslaitos julkaisee **Kasvatus- ja Yliopistopedagogiikka -lehtiä** sekä **Suomen kasvatustieteellisen seuran julkaisusarjaa** yhteistyössä kumppaniensa kanssa.

Tutkijoiden laitoksen ulkopuolella julkaisemat artikkelit ja teokset löytyvät kunkin henkilön verkkosivuilta.

